

az egyetemi tanárok közül hányan tértek vissza a kolozsvári egyetem székhelyére s hányan gyökereztek meg itt, abban a városban, amely ottbont nyújtott a száműzött egyetemnek. Majd kijelentette, hogy Szeged városa a kormányzó ur főmértéke apai szeretetének, mindenkor kormányai megértésének, a városi vezetők bölcsességének és a szegedi magyarság áldozatosságának eredményeképpen két évtized alatt Magyarország egyik legkiemelkedőbb kulturális központjává, a magyar tudományosság erős várává fejlődött.

— A magyar királyi kormány ennek a magyar művelődés szempontjából felelőse jelentős ténynek ismeretében jutott arra az elhatározásra, hogy a vendégegyetem hazaköltözése kapcsán új és most már valóban szegedi tudományegyetem alapítását javasolja a törvényhozásnak s azt Magyarország kormányzójának legmagasabb hozzájárulásával az ő nevére Horthy Miklós-tudományegyetemnek nevezzék el. Ez a név nemcsak az alapítás időpontját jelöli és az alapító államfőnek kíván emléket állítani bölcs országlása 20. esztendőjében. Szimbólum is, jelképe az egykor innét Szegedről hódító utra indult és Horthy Miklós személyében megtestesült nemzetpolitikai irányzatnak s a 20 év előtt porig alázott magyar nép diadalmas életrejelének — mondotta a kultuszminiszter — majd hangsúlyozta, hogy a szegedi egyetem korszerű keresztény és magyar nemzetpolitikájának, a haladásnak és a magyar műveltségnek hatalmas vára kell, hogy legyen a jövőben.

— Tanárai járjanak elől — mondotta a miniszter — a mi vajdó korunkban sorsdöntő fontosság-hoz jutott nemzetevelő és műveltséggyarapító munkában, hallgatói, közöttük a magyar Alföld földműves népének tehetséges fiai komoly hivatástudattal tanuljanak és készüljenek a nemzet életében betöltendő hivatásukra.

— Az egyetem légköréhez méltatlan és tőlük idegen érdekeket szolgáló megmozdulások helyett elszánt akarat-tal törekedjenek értelmük fejlesztésére és műveltségük gyarapítására, szervezeteik keretében lelkük művelésére, testük edzésére és szociális igényeik kielégítésére.

Hóman Bálint dr. bejelentette ezután, hogy még e hét folyamán törvényjavaslatot terjeszt az országgyűlés elé az egyetemi hallgatók felvételének új szabályozásáról.

— E szabályozás értelmében — mondotta — az egyetemi felvételeknél a zsidókat érintő törvényes korlátozásokon túl csupán a nemzet- és államhűség s a jó erkölcs követelményei lesznek mértékadók. Ugyanez a törvény gondoskodni fog a diák-szociális és diák-szervezeti ügyek kormányhatósági irányításáról és felügyeletéről. Diákvédőhivatalt kell a tanártestületnek alakítania minden egyetemen, olyant, amilyent ő hívott életre Kolozsvárott. Ezenkívül bejelentette még, hogy a jövő félévtől kezdődően új tandíjrendszert léptet életbe az egyetemeken. A pénzügyi válság idején lecsökkent állami javadalom pótlására szedett fenntartási járulékok és fenntartási pótdíj megszűnik, a többi mellékdíjakat és a tandíjat degresszív alapon állapítják meg. Az új rendszer szerint az egyetemi hallgatók mintegy 20 százaléka az eddiginél némileg magasabb, 60 százaléka pedig az eddiginél jóval alacsonyabb, körülbelül félévi 30, 60, 105 pengő díjat fog fizetni, amiben az összes mellékdíjak és az egész tandíj bennfoglaltatik.

— A kedvezmények adományozásánál egyedül a ráutaltság, a szorgalom és a tanulmányi eredmény lesz irányadó — folytatta a miniszter —, mert Magyarországon minden szorgalmas és tehetséges ifjunak, bármelyik társadalmi rétegből származék is, joga van a tanulásra. Majd hangoztatta, hogy ma inkább, mint valaha, rá vagyunk utalva a népi rétegekben rejlő gazdag értékek kiaknázására, idegen elemektől alighogy megtisztult értelmiségünk erőinek fokozására.

— Jöjjenek magyar népünk tudománysszomjas, egészséges fiai mind többen és többen az egyetemre — fejezte be beszédét a miniszter —, hozzanak friss vért és új erőt, vidám vállalkozókedvet és komoly alkotókészséget a magyar értelmiségi rétegek szervezetébe. Hiszem, hogy a szegedi egyetem tanárai szívessen irányítják majd népünk fiait az igazi út felé — fejezte be beszédét Hóman Bálint dr. vallás- és közoktatásügyi miniszter, majd engedélyt kért a kormányzó urtól az egyetem megnyitására.

15-én nyílik az új

gyorsírási, gépirási
tanfolyam

MAJOR szakiskolában. Horváth Mihály-u. 3. tanterület.

Nagy taps követte a kultuszminiszter beszédét, amely után

vitéz nagybányai Horthy Miklós, Magyarország kormányzója emelkedett fel helyéről és elmondotta ünnepi beszédét. A főmértéke ur beszéde a következőképpen hangzott:

— A kolozsvári magyar királyi Ferenc József-tudományegyetem hazatért régi otthonába, hogy huszévi száműzetése után újra Erdély fővárosában folytassa művelődésünket gazdagító érdemes munkásságát.

— Magyarország törvényhozása ez ünnepi alkalommal, megemlékezvén Szeged szabad királyi városnak az egykor falai közé menekült egyetem fennmaradását biztosító áldozatairól, elismerésként Szegeden új egyetem felállítását rendelte el.

— A nevet viselő szegedi tudományegyetem megnyitásának mai örömmünepén megelégedéssel gondolok vissza a nemzeti újjáépítés itt átélte első sorsdöntő napjaira. A történelem színe előtt Szeged ez a nagy érdem, hogy a nemzeti újjászülésnek ez a város volt a bölcsője. Elismeréssel emlékezem meg Szeged népének két évtizedes lelkes és lankadatlan munkájáról, nemzeti művelődésünknek hozott nagy áldozatairól is.

— Ennek a szegedi munkának és áldozatnak gyümölcse érett be a menekült erdélyi egyetem számára emelt pompás épületekben most az új szegedi egyetem alapításával. Erre az egyetemre nagy feladat vár a magyar jövő megalapozásánál.

— Nemzetünk jövő sorsa azon is fordul, hogy milyen lesz műveltsége. Ha meg akarunk állni a népek nagy versenyében, sok tudásra és alapos ismeretekre, derék, munkás, jellemes, művelt magyar ifjak ezreire van szükségünk. Ennek az új erősebb magyar nemzedéknek a felnevelése iskolánk feladata s ebben valamennyi iskola között járjanak elől az egyetemek. A tudomány művelésén felül az egyetemek kötelessége a nép lelkét építő papok és testét gondozó orvosok, az if-

juságot nevelő tanárok és az államot igazgató tisztviselők, a gazdasági munkát irányító szak-ferfiak és a művelődést gyarapító tudósok gondos és alapos előkészítése hivatásukra. Az egyetemekre hárul a jövő magyar életben vezetésre hivatott új értelmiségi réteg nevelésének, egészséges s magyar, keresztény és szociális világszemlélete kialakításának nagy nemzeti feladata.

— Ezt a feladatot csak okos munkamegosztással tudják majd teljesen megoldani: a tudományok egy-egy csoportjának alaposabb művelésével és oktatásával. A szegedi egyetemnek különös gondot kell fordítania a természet-tudományok korszerű művelésére, eredményeinek ismertetésére, különösen a régebben annyira elhanyagolt Alföld kulturájának szolgálatára, az alföldi táj szellemének, az Alföld népében rejlő őserőnek felkutatására és kiművelésére.

— Hiszem és remélem, hogy a szegedi egyetem tudós tanárai nemes lelkesedéssel fognak versenyezni a többi magyar egyetem tanáraival és hűek maradnak a szegedi gondolatához, amely a város falai közül két évtizeddel ezelőtt indult ki és ma aktuálisabb, mint valaha. Mi voltunk az előfutárai annak az irányzatnak, amely a nemzeti eszme erősebb kimunkálásával, a nemzeti, a faji szolidaritás tökéletesebb kiépítésével s a szociális gondolat elmélyítésével ma már nemcsak nálunk, hanem lassanként egész Európában minden nemzet sajátos gondolkodáshoz képest érvényesül. A szegedi gondolat útján akarunk tovább haladni, nem idegen uton, hanem a mi magunk sajátos útján, amely barátaink oldalán már eddig is jelentős eredményeket értünk el.

— Amidőn ezt az új egyetemet rendeltetésének átadom, bizonyos vagyok benne, hogy méltó hajléka lesz az ezeréves magyar kultúrának. Ebben a meggyőződésben kérem egész jövő működésre a Mindenható áldását!

Szent-Györgyi rektor az egyetem hármass hivatásáról

A Kormányzó beszédét áhítatos csöndben, állva hallgatta végig az ünnepi közönség, majd hoszszantartó, lelkes taps viharzott fel. Az egyetemi énekhar a Magyar Hírszótól énekelte el, amelynek hangjai után Szent-Györgyi Albert dr. a Horthy Miklós-tudományegyetem első rektora emelkedett szólásra.

— Az új egyetem első rektorának első kötelessége — mondotta —, hogy mélyen hajtsa meg az egyetem zászlaját főmértékságon előtt. Erre a zászlóra színeinkül főmértékságon családi címerének színeit, a kéket és a pirosat választottuk, hogy ezek a színek nagy patrónusunk himzett nevével együtt késő századok után is eszményképül idézzék fiatalágunk elé annak a férfinak képét, aki Szegedről elindulva bátorságával, bölcsességével, önfeláldozásával, a szellemi és erkölcsi javak tisztelésével, emberi megértésével, lángoló hazaszeretettel ezt az országot elesettségéből felemelte és megconkitottságában kiegészítette. Magyarország akkor lesz nagy, ha itt minden ember azon igyekszik, hogy a maga körében, legyen az a kör bármely kicsiny, oly munkás, vagy vezető legyen, amilyen munkása, atyja és vezére, Horthy Miklós az ő népének.

Szent-Györgyi rektor köszöntötte ezután a miniszterelnököt, Hóman Bálint kultuszminisztert és a megjelent előkelőségeket, majd rátért arra, hogy az egyetem jogilag új egyetem ugyan, de gyökerei a kolozsvári Ferenc József-tudományegyetemhez nyúlnak vissza. Meghatott hangon idézte ezután Klebelsberg Kunó gróf emlékét és felszólította a közönséget, hogy egy pillanatnyi hallgatással áldozzon Szeged néhai, nagy pártfogója emlékének.

A közönség felállással, mélyszécses csöndben tisztelgett Klebelsberg Kunó gróf szellemé előtt.

Az egyetem rektora megemlékezett ezután Szeged áldozatosságáról, amellyel a Kolozsvárról ide menekült Ferenc József-tudományegyetemet befogadta. Hajlékot emelt az egyetemnek s ez a hajlék most már az izig-érig szegedi egyetem hajléka lett. Megemlítette, hogy az ifjú egyetem rövid élete alatt is a város kétféleképpen adott kifejezést szeretetének. A város asszonyai a főispán vezetésével felajánlotta, hogy az egyetem zászlaját elkészítik, a polgármester pedig a város nevében készséggel vállalta el az egyetem diákotthonának berendezését.

Szent-Györgyi Albert dr. ezután rátért széktelölőjára. Az egyetemnek régi szokása, hogy a hivatalban levő rektor értekezik az elméjéhez leg-

közelebb álló tárgyról, ő a szívéhez legközelebb eső tárgyat választja: az egyetemről és az ifjúságról kíván értekezni.

— Fejtegetemsen anyáguál 20 esztendő elmélkedés és tanítói tapasztalat szolgál — mondotta a rektor —, úgy, hogy tárgyamát elég világosan látom ahhoz, hogy szavaimat rövidre foghassam. Az egyetem feladata hármass: legősibb hivatása gyűjteni, terjeszteni és gyarapítani az emberi tudást. Második feladata kis számban nevelni a jövőnek tudósokat, akik majd ezt a hivatást tőlünk átveszik. Újabb eredetű, de nem kevésbé magas szöcs az egyetemnek harmadik hivatása, nevelni a háza részére polgárokat, akik el vannak látva a szellemi fegyverével. Erről a három hivatásról egyenként kívánok szólni, de hozzátesszem azt, hogy a mi egyetemünknek van még egy negyedik külsőleges hivatása is: hogy a nagy magyar Alföld szellemi központja legyen.

— Az emberiség legfőbb kincse mindaz a szép, jó és nemes, amit eddig az ember elméje és lelke teremtetett. Az egyetem ezen kincsek közül a tudásnak őre, hirdetője és gyarapítója. Örökét évezredekől az emberi szellem közös tárházából veszi. Így tőle joggal azt várhatjuk, hogy felelő álljon a politika hullámszásainak s eszményeik az idők háborgásán keresztül sértetlenül mentse át a jövőre. Azt várhatjuk, hogy az egyetem karain a gyűlölködést kizárva, a tudás szelid ténye mellett csöndben munkálkodjék s éljen örök emberi eszményeinek.

— De az egyetemnek a tudást nemcsak őriznie, hanem gyarapítania is kell. Ezen munkájában az egyetem szövetségese, munkatársa a világ összes más tudós testületének, tekintet nélkül nyelvre, vagy országhatárookra.

— De a tudományos kutatással az egyetem nemcsak a nagy emberi szellemi közösség iránt rója le kötelességét, a kutatás lelkes művelése szükséges ahhoz is, hogy az egyetem megfeleljen mindennapi feladatának. Jó tanítás csak ott folyhat, ahol él a kutatás szelleme, az igazságok lelkes, pártatlan szeretete. De tudományos kutató munkánkkal hazafias kötelességünköt is teljesítjük, mert hiszen éppen a tudomány, a kultúra az egyetlen terep, amelyen a versenyt a nagy nemzetekkel egy kis nemzet is felveheti, megcsillag-tatván nevét az emberi történelemben.

— Az egyetem második feladatáról, a tudósképzésről e helyen nem kívánok részletesen szólni, inkább rátérek harmadik feladatára, a szellemi fegyverével vértezett hasznos honpolgárok nevelésére. Ez nem tartozik az egyetem ősi hivatásai közé, de az új korban az egyetem megnyitotta ka-